

мерческих организаций», а также указ, касающийся де бюрократизации государственного аппарата, упорядочения административных процедур в целях упреждения коррупционных действий государственных служащих и др.

Выполняя свои международные обязательства, а, также учитывая назревшую необходимость в выработке новых методов предупреждения и пресечения коррупции, Республика Беларусь принимает меры по дальнейшему совершенствованию антикоррупционного законодательства. В июле 2006 г. был принят Закон Республики Беларусь «О борьбе с коррупцией». Данный закон устанавливал правовые основы государственной политики в сфере борьбы с коррупцией, направлен на защиту прав свобод граждан, общественных интересов от угроз, вытекающих из проявлений коррупции.

Как показала практика, наиболее распространенными коррупционными преступлениями являются хищения, злоупотребления властью, служебный подлог, получение и дача взятки, получение незаконного вознаграждения госслужащим, не являющимся должностным лицом. На долю этих составов преступлений приходится почти 40 % от общего числа выявляемых коррупционных преступлений, сохраняясь в данной динамике практически ежегодно.

На основе анализа практики применения уголовного закона, были внесены в соответствующие государственные органы предложения о совершенствовании законодательства о борьбе с коррупцией.

С учетом необходимости дальнейшего создания прочной законодательной базы 15 июля 2015 года в Республике Беларусь принят Закон «О борьбе с коррупцией» № 305-3.

В целом, борьба с коррупцией в Республике Беларусь осуществляется на основе комплексного применения мер, в полном объеме согласующихся с Конвенцией ООН против коррупции.

Все это указывает на наличие в Республике Беларусь стройной и постоянно совершенствующейся системы борьбы с коррупцией.

УДК82 :1:821. 1/. 9:821.161.3

Т.М. Федарцова, дац. (БДТУ, г. Мінск)

ПРАБЛЕМА АДЧУЖЭННЯ Ў СУСВЕТНАЙ І БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

У артыкуле разглядаецца сутнасць філасофскага паняцця «адчужэнне» ў кантэксце праблематыкі сусветнай і беларускай літаратуры.

Змяненне гуманістычных ідэалаў і патэнцыялу сучаснай культуры прывялі грамадства да антрапалагічнага крызісу,

заўважанага філосафамі яшчэ ў канцы XIX–XX стст. Ён прымусіў філасофію, а за ёй і літаратуру, якая пачынаючы з эпохі Барока пастаянна сілкуецца набыткамі філасофскай думкі, шукаць першапрычыны падобных абставінаў.

Літаратуразнаўцы, пісьменнікі, паэты, драматургі актыўна пачалі не толькі знаёміцца з працамі Зігмунда Фрэйда, Фрыдрыха Ніцшэ, Эрыха Фрома, але і выкарыстоўваць іх вучэнні сутнасць якіх яны, таксама як і філосафы, бачаць у сінтэзе сацыяльнага, біялагічнага і псіхалагічнага аспектаў, у стварэнні цэлай галерэі літаратурных вобразаў, як носьбітаў ў першаю чаргу маральнага адчужэння, і распрацоўцы па зададзенай схеме характараў гeroeў сваіх твораў. З «разбажаствленнем» свету знікаюць многія непагрэшныя законы, з'яўляецца адчуванне бязмежнай свабоды. Але згодна з высновамі Э. Фрома, прыведзенымі ў артыкуле «Бегство от свободы», толькі высокамаральная асоба разумее катэгарычную розніцу ў паняццях «свабода ад...» і «свабода для...».

У грамадстве з рынкавымі адносінамі маральнасць страчвае свой пануючы стан, бо рушацца векавыя традыцыі, іншае гучанне набывае канфлікт пакаленняў, і тут трэба аддаць належнае Эрыху Фрому ў распрацоўцы механізмаў паняццяў «адчужэнне» і «самаадчужэнне», якія з'явіліся ў выніку «рынкавай арыентацыі». Бо чалавек пачаў разглядаць свае сілы як тавар, што існуе свабодна ад яго, неналежыць яму, таму што для яго зараз мае сэнс не працэс самарэалізацыі з дапамогай гэтых сіл, не здзяйсненне сваіх сапраўдных здольнасцей, а выгадны іх продаж, чым і вызачаецца далейшы поспех. Пісьменнікі (постмадэрністы ў першую чаргу) заўважылі, што ў дадзенай сітуацыі ўнікальнасць чалавечай асобы страчвае свой сапраўдны кошт.

Праблема адчужэння – з'ява даволі актуальная і супярэчлівая ў сучасным літаратурным працэсе, які сёння шчодро сілкуецца набыткамі філасофіі і не толькі ў гэтым кірунку. Асабліва ўрадлівай глебай для стварэння новых, нязнаных раней, літаратурных вобразаў з'яўляецца аспект маральнага адчужэння [1]. Бо усведамленне маральнасці як аднаго з галоўных спосабаў быцця чалавека заключаецца ў тым, што высокамаральная асоба ўтрымлівае ў сабе важнейшыя кампаненты духоўнасці – гэта еднасць высокаінтэлектуальных, эстэтычных і маральных сіл кожнай асобы, індывідуальная патрэба ў іх пастаянным развіцці, папаўненні, задавальненні і творчым пошуку не дае магчымасці адчуваць сябе непатрэбным не толькі грамадству, але і самаму сабе [2]. А калі ўзмацняюцца супярэчнасці паміж маральным прызначэннем чалавека і яго сапраўдным жыццём, дзеяннямі, яго ўчынкамі пачынаецца

разлад асобы, ідзе унутранае яе разбурэнне, таму і ўзрастае непазбежнасць маральнага адчужэння. Асноўная мэта даследавання заключаецца ў разглядзе асаблівасцей філасофскага паняцця «адчужэнне». Вобраз адзіноты даволі не новы для ўсяго сусветнага літаратурнага працэсу. Да Вікторыі і Юханеса (раман Кнута Гамсуна «Вікторыя») адзінота ўпарта прыходзіць з-за сутыкненняў характараў, а не з-за неспрыяльных абставінаў, да шматлікіх прадстаўнікоў роду Буэндзіа (раман Габрыэля Гарсія Маркеса «Сто год адзіноты») з нагоды абьякавасці адзін да аднаго ўсіх членаў сям'і, адсутнасці агульных намаганняў нешта здзейсніць разам, разумець сваіх блізкіх і клапаціцца пра іх.

Вядомы французскі пісьменнік, драматург, публіцыст лаўрэат Нобелеўскай прэміі Франсуа Шарль Марыяк у рамане «Клубок змей» з усіх бакоў паказвае да чаго прыводзіць «раз'яднаная незалежнасць», стварыўшы яркі вобраз «сям'і-клеткі». Апавед вядзецца ў выглядзе дзённіка старога Луі, што падвышае давер чытача да сказанага. Луі пражыў вялікае жыццё са сваёй жонкай Ізай без асаблівых разыходжанняў у меркаваннях, быцца бы ціха і мірна і раптам называе яго «доўгай эрай вялікага маўчання». Бо на працягу ўсяго сямейнага жыцця не асмеліўся ні разу шчыра выказаць свае думкі, выявіць пратэст супраць таго з чым у душы і думках не пагаджаўся. Марыяк такі стан свайго героя называе «стратай уласнага «Я». Па-сутнасці маючы пэўныя жыццёвыя перакананні Луі пражыў не сваё жыццё, бо ён ніколі і не быў самім сабой, а існаваў як цень свёй уладарнай жонкі. Франсуа Марыяк, разважаючы над вытокамі маральнага адчужэння і самаадчужэння свайго героя, выводзіць чытача на больш глыбінныя філасофскія аспекты, такія як страта традыцыйных каштоўнасцей, абсяцэння гуманістычнага патэнцыялу грамадства.

Актыўна працягваючы традыцыі закладзеныя А. дэ Бальзаком і Э. Заля, пісьменнік даследуе тонкія нюансы чалавечай псіхалогіі. У цэнтры большасці яго твораў – адносіны ў сям'і. Жыццё пастаянна выпрабаввае герояў Марыяка на трываласць і мала хто з іх з гонарам вытрымлівае гэта выпрабаванне. Таму аўтар стварыў свой асобны, марыякаўскі, тып рамана: «сям'я-клетка», «сям'я-прывід», «сям'я-пустыня».

У беларускай літаратуры тэма адчужэння звязана з прымусовым адсяленнем людзей у выніку Чарнобыльскай катастрофы.

ЛІТАРАТУРА

1. Гароди Р.О. О понятии «отчуждение» // Вопросы философии. 1959. №8. С. 56–64.
2. Костин А.А. Отчуждение мнимое и реальное // Социологические исследования. 1998. №2. С. 67-74.